

Kwartaalmonitor Industrie

Derde kwartaal 2016

Omzet daalt voor negende kwartaal op rij

- Industrie
- Voedings- en genotmiddelenindustrie
- Aardolie-, farmaceutische, chemische, rubber- en kunststofproductenindustrie
- Basismetaal- en metaalproductenindustrie
- Elektrotechnische en machine-industrie
- Transportmiddelenindustrie
- Overige industrie

De omzet in de Nederlandse industrie daalde ook in het derde kwartaal van 2016. Producenten behaalden 3,0 procent minder omzet dan in het derde kwartaal van vorig jaar. De omzet daalde hiermee voor het negende kwartaal op rij. Dit wordt in de hand gewerkt door de afzetprijzen, die 3,4 procent gedaald zijn. De gemiddelde industriële dagproductie groeide daarentegen met 2,1 procent. Het aantal faillissementen ligt op het laagste niveau in jaren en producenten hebben positieve verwachtingen over het economische klimaat.

Kerncijfers Industrie

	2015			2016		
	II	III	IV	I	II	III
Industrie						
productie	1,3	-0,5	2,4	1,7	2,2	2,1
omzet	-1,4	-2,3	-0,9	-4,2	-5,6	-3,0
prijzen	-5,2	-7,7	-7,0	-6,2	-7,3	-3,4
faillissementen	106	83	87	93	92	79

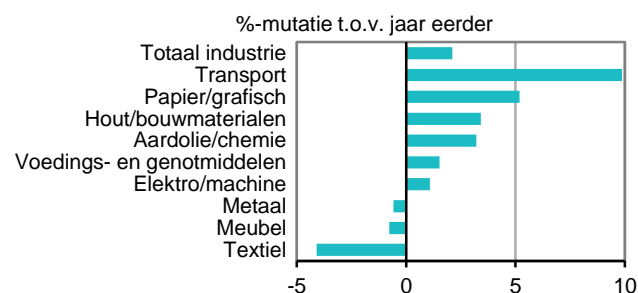
Bron: CBS

Industrie

Productie opnieuw gestegen

De gemiddelde industriële dagproductie steeg in het derde kwartaal van 2016 met 2,1 procent ten opzichte van een jaar eerder. Hiermee nam de productie voor het vierde kwartaal op rij toe. De voornaamste productiestijging vond plaats in de transportmiddelenindustrie (+9,9 procent). Deze groei is volledig veroorzaakt door de groei in de auto- en aanhangwagenindustrie (+15,5 procent). De aardolie-, chemie-, rubber- en kunststofproductenindustrie groeide met 3,2 procent door productietoenames in de chemische industrie (+6,7%) en de rubber- en kunststofproductenindustrie (+5,9%). De sterkste productiedaling vond plaats in de textiel-, kleding- en lederindustrie (-4,1 procent).

Productievolume per gemiddelde werkdag, industriebranches

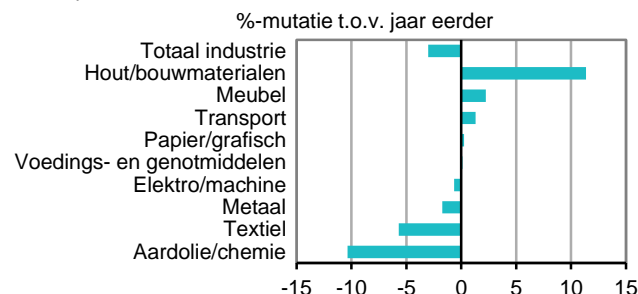
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzetontwikkeling en index (2010=100)

Omzet daalt voor negende kwartaal op rij

De industriële omzet nam met 3,0 procent af ten opzichte van het derde kwartaal van vorig jaar. Dit was het negende kwartaal op rij dat de industriële omzet op jaarbasis daalde. Op de binnen- en buitenlandse markt waren de ontwikkelingen vergelijkbaar. De omzetontwikkeling was voornamelijk negatief in de aardolie-, farmaceutische, chemische, rubber- en kunststofproductenindustrie (-10,4 procent) en de textiel-, kleding- en lederindustrie (-5,7 procent). De omzet steeg het stevigst in de hout- en bouwmaterialenindustrie (+11,4 procent). Ook was er een lichte omzetstijging in de meubelindustrie en transportmiddelenindustrie. In de transportmiddelenindustrie boekten producenten van auto's, aanhangwagens en opleggers wederom een flinke omzetstijging (+32,1 procent). Voor de overige producenten was de omzetsdaling met 29,8 procent fors.

Omzet, industriebranches

Bron: CBS

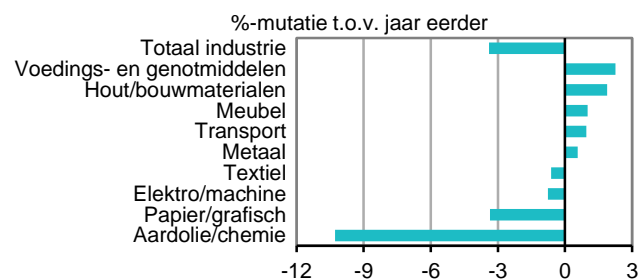
Nijverheid; productie en omzetontwikkeling en index (2010=100)

Opnieuw daling afzetprijzen industrie

De afzetprijzen lagen dit kwartaal 3,4 procent lager dan in het derde kwartaal van 2015. Het kleinst was de daling in september, met een afname van 1,2 procent. Binnen Nederland lagen de afzetprijzen in het derde kwartaal 2,2 procent lager. Met 4,4 procent was de daling buiten Nederland groter. De aardolie-industrie en de chemische industrie lieten ten opzichte van vorig jaar nog steeds de grootste prijsdaling zien. Zowel in de aardolie-industrie als in de chemische industrie beïnvloedt de prijs van ruwe aardolie het prijsverloop sterk. Producten van de voedings- en genotmiddelenindustrie, metaalproducten-, transport-, meubel- en de hout- en bouwmaterialenindustrie waren juist duurder dan een jaar eerder. In veel Europese landen daalden de afzetprijzen ook in het derde kwartaal. Alleen in het Verenigd Koninkrijk stegen de prijzen (+5,1 procent).¹

¹Bron: Eurostat

Afzetprijzen, industriebranches

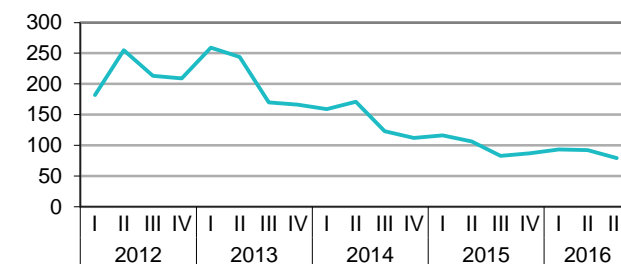
Bron: CBS

Statline: [Producentenprijsindex](#)

Aantal faillissementen op laagste niveau in jaren

In het derde kwartaal werden in de industrie 79 faillissementen uitgesproken. Hiermee ligt het aantal faillissementen op het laagste niveau in jaren. Vergeleken met het derde kwartaal van vorig jaar is het aantal faillissementen met 4,8 procent gedaald. De meeste faillissementen werden, net als in de voorgaande vier kwartalen, uitgesproken in de metaalproductenindustrie (vijftien). Daarnaast werden er negen faillissementen uitgesproken in de meubelindustrie, acht in de voedingsmiddelenindustrie en zeven in de grafische industrie. Voor de grafische industrie waren dat er negen minder dan in het derde kwartaal van vorig jaar. Bij acht van de 79 faillissementen ging het om een natuurlijk persoon met eenmanszaak, bij de rest (71) ging het om bedrijven en instellingen.

Aantal faillissementen, totale industrie

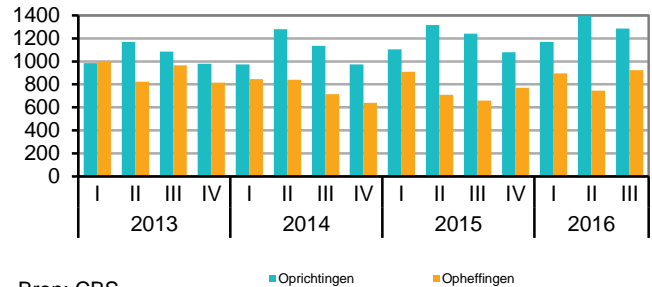
Bron: CBS

Statline: [Uitgesproken faillissementen](#)

Aantal bedrijven weer gestegen

Afgelopen kwartaal zijn er in de industrie iets minder dan 1300 bedrijven opgericht. Dat is een stijging van bijna 4 procent op jaarbasis. In dezelfde periode zijn er 925 bedrijven opgeheven. In vergelijking met het derde kwartaal van 2015 ligt het aantal stoppers ongeveer 40 procent hoger. Bij negen op de tien oprichtingen ging het om bedrijven met één werkzame persoon. Bij de opheffingen ligt dit aandeel iets lager: ongeveer 85 procent van alle opheffingen telde één werkzame persoon. Aan het einde van het derde kwartaal waren er in totaal 60875 bedrijven actief in de industrie. Dat zijn er 3 procent meer dan het jaar ervoor.

Aantal oprichtingen en opheffingen, totale industrie

Bron: CBS

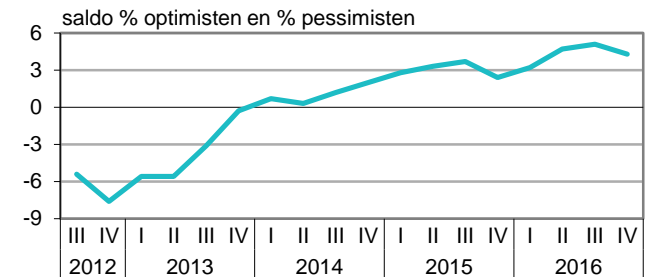
[Bedrijven; oprichtingen, bedrijfsgrootte, rechtsvorm, SBI 2008](#)

[Bedrijven; opheffingen, bedrijfsgrootte, rechtsvorm, SBI 2008](#)

Producentenvertrouwen neemt licht af

Het vertrouwen van industriële ondernemers is licht afgenomen en komt in het vierde kwartaal uit op 4,3. Daarmee daalde de indicator iets ten opzichte van de stand van 5,1 aan het begin van het derde kwartaal. Sinds begin 2014 overheerst het positieve sentiment. Het producentenvertrouwen is samengesteld uit drie deelindicatoren: de verwachte bedrijvigheid, het oordeel over de orderpositie en het oordeel over de voorraden. Over de orderpositie en over de voorraden oordeelden ondernemers iets somberder dan drie maanden geleden. De verwachtingen ten aanzien van de bedrijvigheid waren juist iets positiever dan in het derde kwartaal. Aan het begin van het vierde kwartaal bedroeg de bezettingsgraad van de productie-installaties 82,2 procent, tegen 81,7 aan het begin van het derde kwartaal.

Producentenvertrouwen

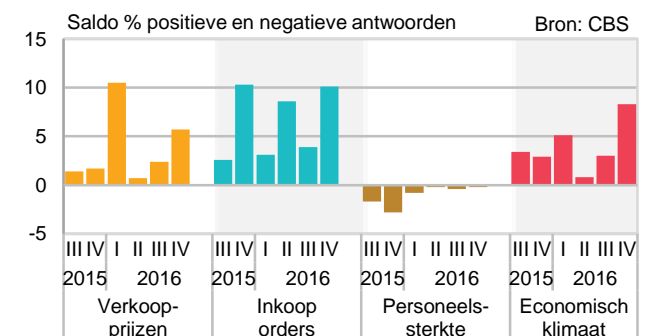
Bron: CBS

[Producentenvertrouwen; stemmingsindicator van de industrie](#)

Gunstige verwachtingen voor vierde kwartaal

Ondernemers in de industrie zijn aan het begin van het vierde kwartaal positiever over het economisch klimaat dan een kwartaal eerder. Van hen verwacht 13 procent een verbetering van het economisch klimaat, terwijl 5 procent een verslechtering voorziet. Dat brengt het saldopercentage voor de verwachting voor het economisch klimaat op 8. Drie maanden geleden was dat 3 procent. Ondernemers verwachten meer orders te plaatsen bij leveranciers. Vergeleken met het vorige kwartaal is er een forse verbetering in de verwachting te zien, maar seizoenpatronen spelen hierbij een rol. De verwachtingen over de inkooporders zijn ongeveer gelijk aan die voor het vierde kwartaal van vorig jaar. Naar verwachting zullen de verkoopprijzen verder toenemen. De werkgelegenheid in de industrie zal volgens de producenten, net als in het derde kwartaal, nauwelijks veranderen.

Verwachtingen

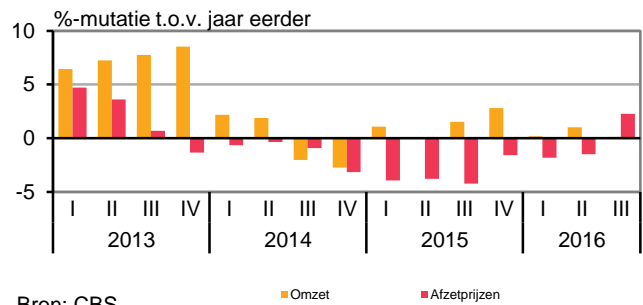
[Conjunctuurenquête Nederland](#)

Voedings- en genotmiddelenindustrie

Prijzen na bijna drie jaar weer gestegen

In de voedings- en genotmiddelenindustrie zijn de afzetprijzen na bijna drie jaar weer gestegen. Een stijging van de prijzen was al sinds het derde kwartaal van 2013 niet meer voorgekomen. In het afgelopen kwartaal zijn de prijzen met 2,3 procent gestegen ten opzichte van een jaar eerder. Op de binnenlandse markt stegen de prijzen met 1,8 procent en op de buitenlandse markt was de stijging met 2,7 procent nog groter.

Omzet, afzetprijzen

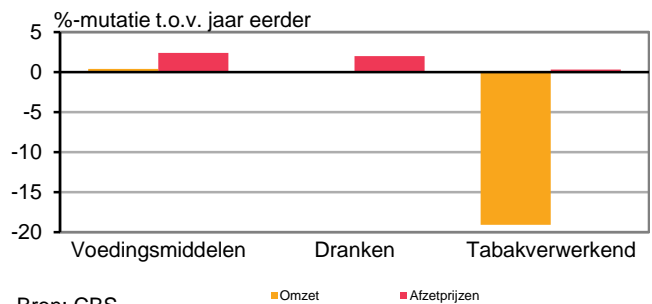
Bron: CBS

Producentenprijsindex; afzetprijzen, bedrijfstak SBI 2008

Omzet voedings- en genotmiddelenindustrie stabiel

In de voedings- en genotmiddelenindustrie is de omzet in het afgelopen kwartaal vrijwel gelijk gebleven ten opzichte van het derde kwartaal in 2015. De omzet in de voedingsmiddelenindustrie steeg in het derde kwartaal met 0,4 procent. In deze branche daalde de binnenlandse omzet met 3,8 procent, de buitenlandse verkopen stegen met 4,2 procent. In de tabaksindustrie daalde de omzet dit kwartaal met 19,1 procent ten opzichte van een jaar eerder. In de drankenindustrie is de omzet vrijwel gelijk gebleven.

Deelbranches: omzet, afzetprijzen

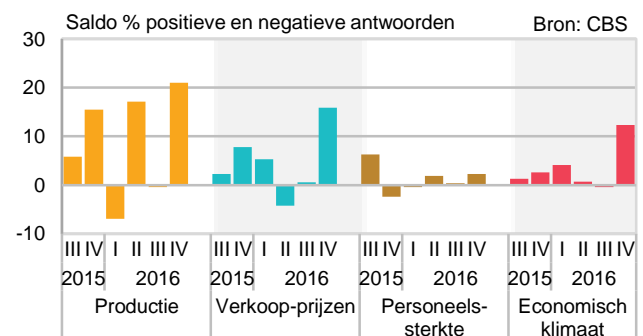
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Ondernemers positief gestemd

Per saldo verwacht 21 procent van de ondernemers in de voedings- en genotmiddelenindustrie een toename van de productie in het vierde kwartaal. Daarmee zijn ondernemers over dit onderwerp nog positiever gestemd dan vorig jaar in het vierde kwartaal. Over het economisch klimaat zijn zij met een saldo van +12,3 ook optimistisch gestemd. De stemming over dit onderwerp is ook beduidend beter dan een jaar geleden. Per saldo verwacht 16 procent van de ondernemers de verkoopprijzen te verhogen. Ondernemers zijn neutraal in hun verwachtingen met betrekking tot de personeelssterkte.

Verwachtingen

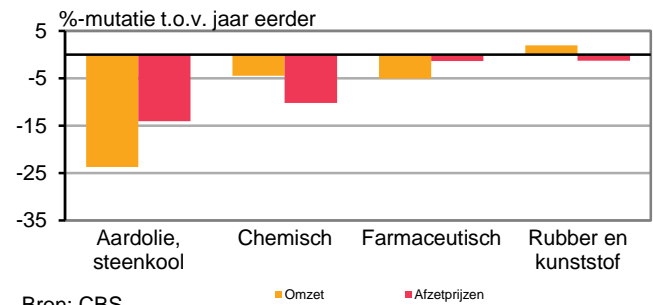
Conjunctuurenquête Nederland

Aardolie-, farmaceutische, chemische, rubber- en kunststofproductenindustrie

Omzet stijgt in rubber- en kunststofproductenindustrie

In de rubber- en kunststofproductenindustrie lag de omzet in het derde kwartaal 2 procent hoger dan in dezelfde periode van vorig jaar. De omzet stijgt nu al vier jaar in deze deelbranche. Het grootste deel van de omzetstijging was te danken aan de buitenlandse markt (+2,2 procent). De afzetprijzen daalden echter ten opzichte van vorig jaar, na een daling van de afzetprijzen op de buitenlandse markt. Binnen Nederland was er een prijsstijging te zien (+0,4 procent). De aardolie- en chemische industrie kenden net als de farmaceuten een daling van de omzet en afzetprijzen.

Deelbranches: omzet, afzetprijzen

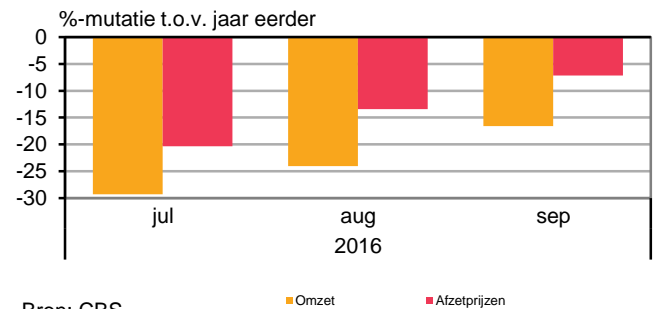
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Afnames in aardolie-industrie wederom het grootst

De aardolie-industrie kende wederom de grootste omzetsdaling binnen de industrie. In het derde kwartaal daalde de omzet met 27,6 procent binnen Nederland en met 20,9 procent op de buitenlandse markt. De grootse daling vond plaats in juli. De afzetprijzen zijn dit kwartaal met 14,0 procent gedaald ten opzichte van vorig jaar. Dat is wel minder sterk dan de daling van 26,2 procent in het tweede kwartaal. De prijzen in Nederland daalden minder hard dan die voor de buitenlandse markt. De prijzen zijn ten opzichte van het dieptepunt in februari begin dit jaar wel weer toegenomen, maar vergeleken met een jaar eerder ligt het prijsniveau nog steeds lager.

Aardolie-industrie: omzet, afzetprijzen

Bron: CBS

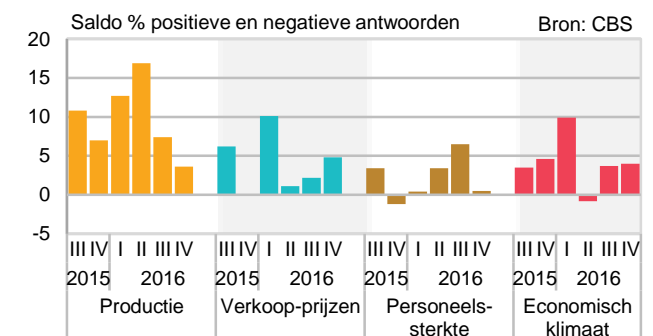
Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Toename verkoopprijzen verwacht

Producenten in de aardolie-, farmaceutische-, chemische-, rubber- en kunststofproductenindustrie verwachten een toename van de verkoopprijzen in het vierde kwartaal. Voor het vierde kwartaal op rij is het aantal ondernemers dat een toename van de verkoopprijzen verwacht groter dan het aantal dat een afname voorziet.

Ondernemers verwachten ook een toename van de productie, al zijn er minder ondernemers die een toename verwachten dan in de voorgaande kwartalen. Ook verwachten zij een verbetering van het economisch klimaat. Het aantal ondernemers dat een toename van de personeelssterkte voorziet, is ongeveer even groot als het aantal dat een afname verwacht.

Verwachtingen

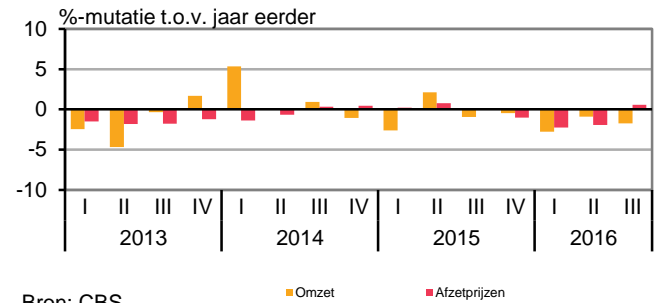
Conjunctuurenquête Nederland

Basismetaal- en metaalproductenindustrie

Omzetafname basismetaal- en metaalproductenindustrie

In de basis- en metaalproductenindustrie is de omzet het derde kwartaal met 1,7 procent gedaald ten opzichte van het derde kwartaal van 2015. De grootste omzetafname deed zich voor op de binnenlandse markt (-3,0 procent). De buitenlandse omzetafname was kleiner (-0,7 procent). De afzetprijzen stegen met 0,6 procent. In het binnenland stegen de prijzen met 1,8 procent, op de buitenlandse markt daalden de afzetprijzen echter met 1 procent.

Omzet, afzetprijzen

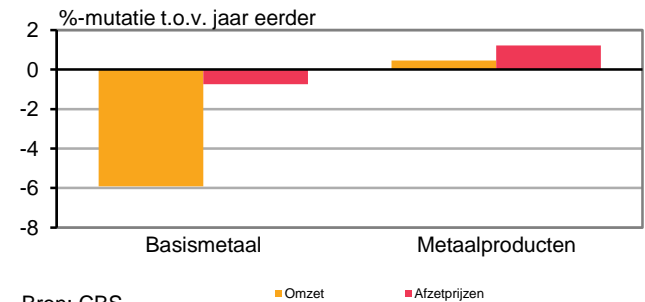
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Omzet basismetaalindustrie weer afgenomen

De omzet in de basismetaalindustrie daalde in het derde kwartaal met 5,9 procent vergeleken met vorig jaar. Zowel op de binnenlandse markt (-7,9 procent) als op de buitenlandse markt (-5,4 procent) nam de omzet af. De afzetprijzen in deze branche daalden met 0,7 procent. In het binnenland stegen de prijzen (+1,2 procent), op de buitenlandse markt daalden de prijzen (-1,7 procent). In de metaalproductenindustrie steeg de omzet met 0,5 procent. Deze omzettoename werd net als vorig kwartaal veroorzaakt door buitenlandse verkopen (+3,6 procent). In het binnenland nam de omzet af (-2,0 procent). Afnemers uit het buitenland waren afgelopen kwartaal 0,3 procent goedkoper uit. De prijzen op de binnenlandse markt stegen met 1,9 procent. De prijsstijging op de binnenlandse markt is sinds 2011 niet zo groot geweest.

Deelbranches: omzet, afzetprijzen

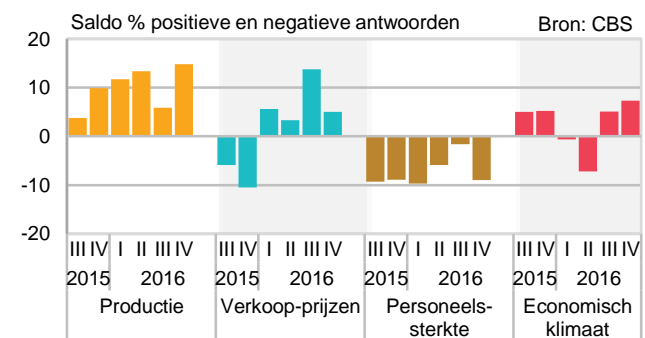
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Toename productie leidt niet tot groei werkgelegenheid

Volgens per saldo 15 procent van de ondernemingen in de metaalindustrie zal de productie in het vierde kwartaal naar verwachting stijgen. In vergelijking met het vierde kwartaal van 2015 zijn ondernemers positiever gestemd over hun verwachte productieontwikkeling. Ondernemers verwachten echter niet dat dit zal leiden tot een groei van de werkgelegenheid in de metaalindustrie. Per saldo 9 procent van de ondernemers verwacht een afname van de personeelssterkte in het vierde kwartaal. De verwachtingen voor het economisch klimaat in het vierde kwartaal zijn gunstig. Per saldo 7 procent van de ondernemers verwacht een verbetering. Terwijl vorig jaar in het vierde kwartaal een daling van de prijzen verwacht werd, verwacht nu per saldo 5 procent van de ondernemers een prijsstijging door te voeren.

Verwachtingen

Conjunctuurenquête Nederland

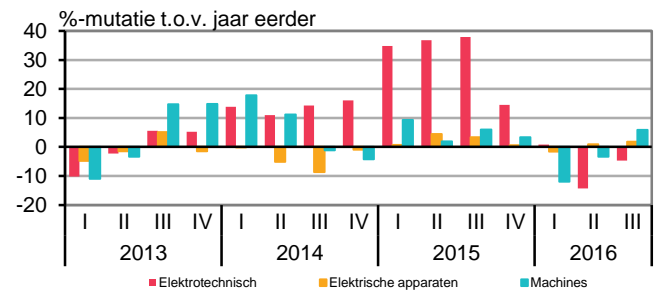
Elektrotechnische en machine-industrie

Omzet licht afgenomen

De omzet in de elektrotechnische industrie en machine-industrie nam in het derde kwartaal met 0,6 procent af ten opzichte van vorig jaar. In het eerste en tweede kwartaal daalde de omzet ook al in deze tak van de industrie.

Net als vorig kwartaal deed de grootste afname zich voor in de elektrotechnische industrie (-4,8 procent). De omzet op de buitenlandse markt nam in deze deelbranche af met 5,0 procent. Op de binnenlandse markt nam de omzet nog met 2,0 procent toe. De omzet in de elektrische apparatenindustrie en de machine-industrie nam respectievelijk met 1,8 en 5,9 procent toe.

Deelbranches: omzet

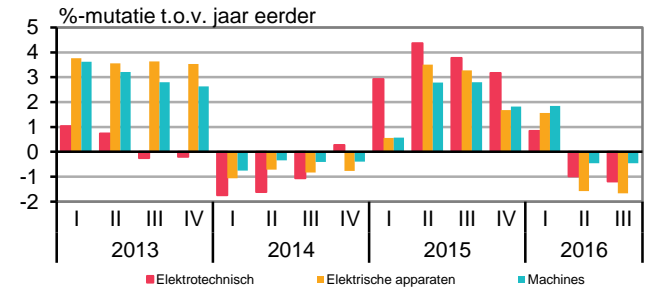
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Prijzen gedaald

De afzetprijzen in de elektrotechnische industrie en de machine-industrie zijn net als het kwartaal ervoor gedaald (-0,8 procent). De prijzen daalden wederom in alle deelbranches. De grootste prijsdaling deed zich voor in de elektrische apparatenindustrie (-1,7 procent), gevolgd door de elektrotechnische industrie (-1,2 procent). De prijsdaling was in de machine-industrie het kleinste (-0,5 procent). In alle drie de branches daalden de prijzen op de buitenlandse markt. In de elektrotechnische industrie en de machine-industrie stegen de prijzen op de binnenlandse markt respectievelijk 0,3 en 0,8 procent. In de elektrische apparatenindustrie daalden de prijzen op de binnenlandse markt minimaal.

Deelbranches: afzetprijzen

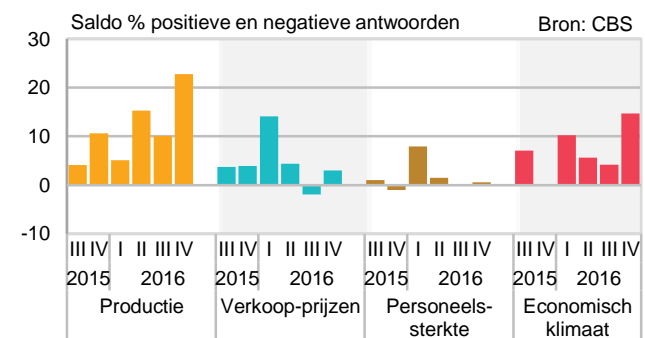
Bron: CBS

Productenprijsindex; afzetprijzen naar bedrijfstak SBI 2008, 2010=100

Gunstige verwachtingen voor productie en economisch klimaat

In de elektrotechnische industrie en de machine-industrie zijn de verwachtingen voor de productie in het vierde kwartaal over het algemeen gunstig. Dat geldt ook voor het vierde kwartaal van 2015. Per saldo verwacht 23 procent van de ondernemers een groei van de productie in het vierde kwartaal. In hetzelfde kwartaal vorig jaar was dat 11 procent. Ook over het economisch klimaat zijn ondernemers optimistisch. Per saldo verwacht 15 procent van hen een verbetering van het economisch klimaat. Met een saldo van +3 verwachten iets meer ondernemers prijsstijgingen door te voeren. Over de personeelssterkte zijn ondernemers per saldo neutraal gestemd.

Verwachtingen

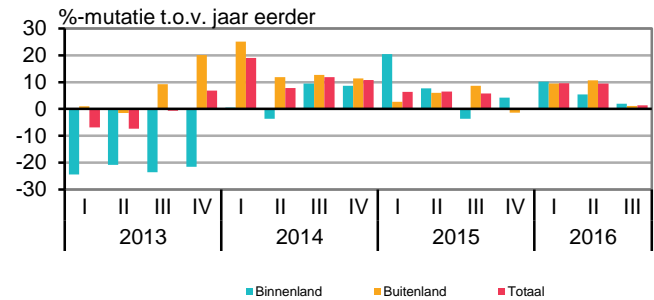
Conjunctuurenquête Nederland

Transportmiddelenindustrie

Lichte omzetstijging transportmiddelenindustrie

In de transportmiddelenindustrie lag de omzet in het derde kwartaal 1,3 procent hoger dan een jaar eerder. De groei in deze branche was minder fors dan in de eerste twee kwartalen van 2016. Net als in de voorgaande twee kwartalen boekte de auto- en aanhangwagenindustrie een omzetstijging. De producenten van auto's en aanhangwagens genereerden zowel op de binnenlandse als buitenlandse markt (respectievelijk 16,4 en 35,9 procent) een beduidend hogere omzet dan vorig jaar. De afzetprijzen stegen met 1,0 procent.

Omzet, binnen- en buitenland

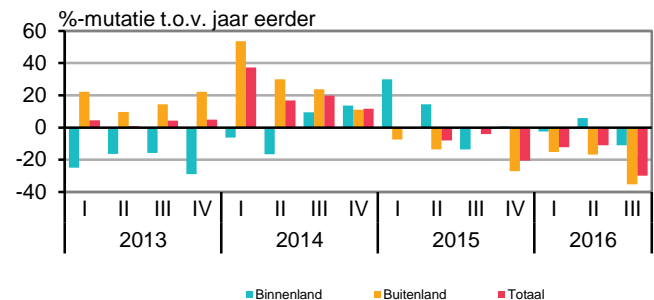
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Sterkste omzetzijging voor producenten van overige transportmiddelen

Niet alle producenten van transportmiddelen genereerden een hogere omzet dan een jaar eerder. Producenten die zich bezighouden met het vervaardigen van schepen, spoor- en trammaterieel, vliegtuigen, militaire gevechtsvliegtuigen en (brom)fietsen boekten voor het zevende kwartaal op rij een lagere omzet dan het jaar ervoor. De omzetzijging was in het derde kwartaal met 29,8 procent zeer fors. Zo sterk is de afname niet eerder geweest. De omzet daalde op de binnenlandse markt met 11,0 procent en op de buitenlandse markt met 35,1 procent. Producenten van schepen hebben het grootste aandeel in deze deelbranche. Deze groep ondervindt hinder van de overcapaciteit in de scheepvaart. De prijzen stegen in totaal met 3,3 procent.

Overige transportmiddelen: omzet, binnen- en buitenland

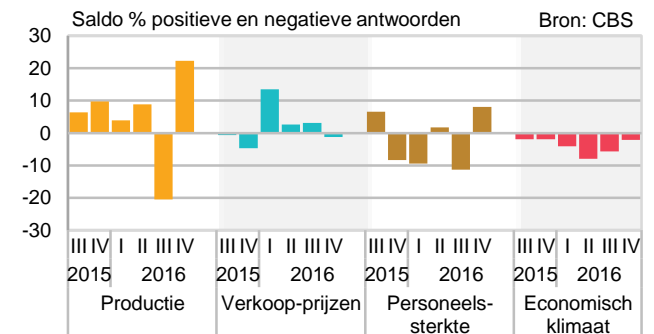
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Stemming slaat om

Waar in het derde kwartaal de stemming in de transportmiddelenindustrie nog negatief was, is de stemming voor het vierde kwartaal omgeslagen. Per saldo voorziet nu 22 procent van de ondernemers in deze branche een toename van de productie in het vierde kwartaal. Deze toename moet met name gezocht worden in de auto-industrie. Een verwachte toename van de productie heeft ook gevolgen voor de verwachte personeelssterkte. Per saldo voorziet 8 procent van de ondernemers een uitbreiding van het personeelsbestand. Het aantal ondernemers dat een stijging van de verkoopprijzen verwacht is ongeveer even groot als het aantal dat prijsdalingen voorziet. Ook over het economisch klimaat zijn ondernemers neutraal gestemd.

Verwachtingen

Conjunctuurenquête Nederland

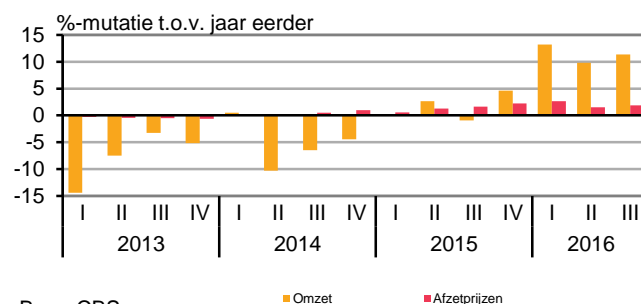

Overige industrie

Hout- en bouwmaterialenindustrie

De omzet van de hout- en bouwmaterialenindustrie nam in het derde kwartaal met 11,4 procent toe. De binnenlandse en buitenlandse omzet stegen met respectievelijk 12,1 en 9,5 procent. Zowel in de houtindustrie als in de bouwmaterialenindustrie waren er positieve omzetonwikkelingen op de buitenlandse markt (respectievelijk 12,7 en 8,8 procent). De omzetsijging in het binnenland wordt grotendeels veroorzaakt door de positieve omzetonwikkelingen op de binnenlandse markt van de bouwmaterialenindustrie (+17,2 procent). De afzetprijzen van de hout- en bouwmaterialenindustrie stegen met 1,9 procent. Vooral in de houtindustrie stijgen de prijzen al langer. In het derde kwartaal waren producten daar 5 procent duurder dan een jaar eerder.

Omzet, afzetprijzen

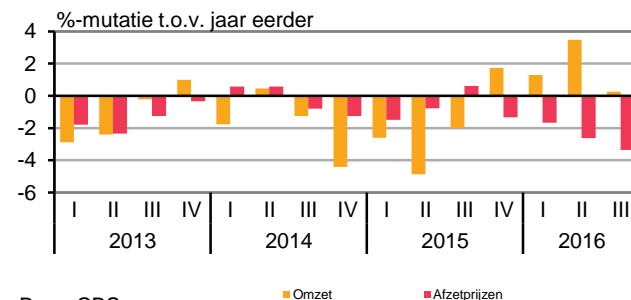
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Papierindustrie en grafische industrie

De omzet van de papierindustrie en grafische industrie steeg in het derde kwartaal met 0,3 procent. Op de binnenlandse markt steeg de omzet met 2,5 procent, terwijl de omzet in het buitenland daalde met 1,8 procent. De toename op de binnenlandse markt wordt grotendeels veroorzaakt door de binnenlandse omzetsijging in de grafische industrie van 4,7 procent. De prijzen namen in de gehele branche met 3,4 procent af. In de papierindustrie daalden de prijzen met 2,2 procent en in de grafische industrie met 4,8 procent.

Omzet, afzetprijzen

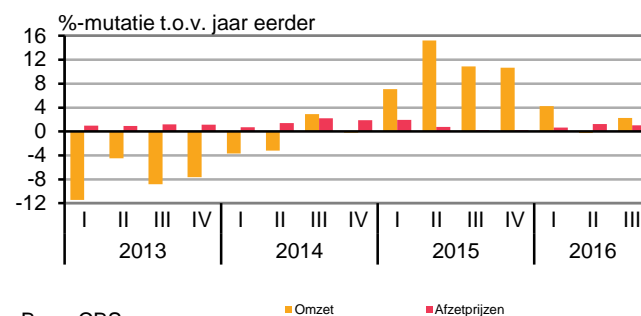
Bron: CBS

Nijverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Meubelindustrie

De omzet van de meubelindustrie lag 2,2 procent hoger dan in het derde kwartaal een jaar eerder. De binnenlandse omzet leverde daaraan met 2,4 procent groei de grootste bijdrage. De buitenlandse omzet groeide met 1,5 procent. De afzetprijzen in de meubelindustrie namen met 1,0 procent toe. De binnenlandse prijzen stegen met 1,6 procent, terwijl de buitenlandse prijzen voor het vijfde kwartaal achtereen afnamen (-0,7 procent).

Omzet, afzetprijzen

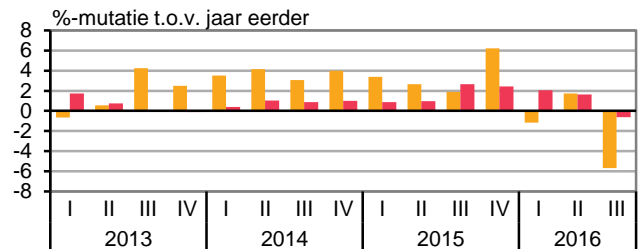
Bron: CBS

Nijverheid productie en omzet, ontwikkeling en index (2010=100)

Textiel-, kleding- en leerindustrie

De omzet van de textiel-, kleding en leerindustrie nam in het derde kwartaal met 5,7 procent af. Deze afname is te wijten aan de buitenlandse omzet, die met 9,6 procent daalde. De binnenlandse omzet nam juist met 4 procent toe. De afzetprijzen namen in het derde kwartaal 0,6 procent af ten opzicht van vorig jaar. In iedere deelbranche lagen de prijzen lager dan een jaar eerder. In de kleding- en leerindustrie was wel een kleine stijging van de binnenlandse prijzen te zien.

Omzet, afzetprijzen

Bron: CBS

■ Omzet ■ Afzetprijzen

[Niiverheid; productie en omzet, ontwikkeling en index \(2010=100\)](#)

Opmerkingen betreffende deze publicatie

- Deze publicatie is samengesteld op basis van de cijfers die op 16 november 2016 beschikbaar waren. Mogelijk zijn er op het moment van lezen actuelere cijfers; deze kunt u vinden via de links onder de verschillende grafieken.

Colofon

Tekst Sector Bedrijfsstatistieken Den Haag (EBD)

Datum 16 november 2016

Meer informatie

CBS Infoservice: [infoservice online](#)

Telefonisch: 088 5707070

Media:

CBS Persdienst: persdienst@cbs.nl

Telefonisch: 070 3374444